

do Angelus nullam mentionem fecisset initii hebdomadarum, voluntarie assumeretur potius a destructione templi quam aliunde, et ne incerta omnino fieret prophetia, sumendum esse ab eo tempore quo Angelus loquebatur. Sit ergo certum, sumendum initium esse a tempore designato ab Angelo, per illud verbum, *ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem*: quod verbum sicut varias patitur interpretationes, ita varia initia hebdomadarum assignantur.

9. *Origo difficultatis in hebdomadis.*—Scendum est enim prædictum fuisse per Jeremiam, c. 29, fore ut post captivitatem Babyloniam et destructionem Jerusalem, fieret facultas Judæis in patriam redeundi, civitatemque suam ædificandi, quam promissionem hic etiam Gabriel Angelus confirmat, quæque diversis temporibus, et sub diversis Babyloniam regibus impleta est, vel omnino quidem, vel ex parte, scilicet, vel sub Cyro, quando primo anno regni sui fecit facultatem Judæis redeundi in patriam, et templum erigendi, 1 Esdræ; vel a tempore Darii Histaspis, qui anno secundo regni sui facultatem fecit Judæis reædificationem templi intermissam continuandi, Esdræ 6; vel ab Artaxerxe Longimano, qui septimo anno regni sui misit Esdram in Jerusalem cum magnis munib; et magna pecunia vi. Est autem verisimile, misisse illum ad reædificandam civitatem vel templum, sicut est verisimile, hoc propheticus est aliquantulum ænigmatica. Deinde vero subjungit: *Et post sexaginta duas hebdomadas occidetur Christus*; intelligere autem videtur, post sexaginta duas, septem suppositis, quas prius numeravit; sensus ergo erit, post sexaginta novem hebdomadas in septagesima esse Christum occidendum; quia, licet non dicat immediate post sexaginta duas hebdomadas Christum occisum iri, tamen revera hic est sensus, scilicet, in hebdomada proxime sequenti id esse futurum, ut ex intentione prophetæ satis constat, et ex his quibus ostendimus, tempus harum hebdomadarum continuum, et sine interruptione esse sumendum.

10. *Variæ opiniones de initio hebdomadarum.*—Ex hac ergo varietate orta est etiam varietas sententiarum in assignando hebdomadarum initio; alii enim illud sumunt a tempore, quo Jeremias de hac reædificatione prophetavit, ut Lyran., Burg., Galat. Alii ab ipso tempore quo Angelus hæc loquebatur Danieli, ut Origenes, quem refert Hieronymus, et Tertullianus, contra Judæos, c. 8. Alii, a primo anno Cyri, ut Clemens Alexand. Alii, a 2 anno Darii Hystaspis, ut Eusebius, et Cyrillus Hierosolymitanus, catechesi 12. Alii, a septimo, alii a vigesimo anno Artaxerxis. Et hæc ultima est communior sententia Julii Africani, Theodor., Rupert., Bed., quos fere omnes posteriores Doctores secuti sunt, et sine dubio, si annorum computatio quadrat,

illa est magis consentanea litteræ; nunquam enim videtur proprie concessa facultas Judæis iterum ædificandi civitatem, ante illum annum Artaxerxis; cum prius solum de templo reædificando facta sit mentio, tam sub Cyro quam sub Dario. Et Angelus non sit locutus de tempore quo hoc vel prædictum est, vel promissum (alias pari ratione posset inchoari a tempore quo prophetavit Isaías, c. 45), sed de tempore, quo publicum edictum proferendum erat, seu facultas concedenda ædificandi Jerusalem. Quamquam in hoc etiam varietas sit, ut inferius attingemus. Et hæc de initio, quantum sumi potest ex verbis Angeli.

11. Tertio, finem seu terminum hebdomadarum assignavit Angelus illo verbo: *Usque ad Christum ducem hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duæ erunt, et post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus.* Ubi Christus significat verum Messiam, ut supra vidimus. Ex quo juxta planum sensum litteræ, colligi videtur terminum hebdomadarum in ipsa Christi morte futurum. Nam prius dicit, usque ad Christum ducem futuras sexaginta novem hebdomadas; quanquam non simpli citer, ita ut dictum est, sed dividendo eas per duos numeros, dicens: *Hebdomadæ septem, et hebdomadæ sexaginta duæ erunt*; tamen sensus idem est, et illa locutio dicitur esse juxta morem hebraicum, et more etiam propheticus est aliquantulum ænigmatica. Deinde vero subjungit: *Et post sexaginta duas hebdomadas occidetur Christus*; intelligere autem videtur, post sexaginta duas, septem suppositis, quas prius numeravit; sensus ergo erit, post sexaginta novem hebdomadas in septagesima esse Christum occidendum; quia, licet non dicat immediate post sexaginta duas hebdomadas Christum occisum iri, tamen revera hic est sensus, scilicet, in hebdomada proxime sequenti id esse futurum, ut ex intentione prophetæ satis constat, et ex his quibus ostendimus, tempus harum hebdomadarum continuum, et sine interruptione esse sumendum.

12. *Objectio.—Solutio.—Christi passio in media hebdomada.—Evangelii confirmatio.—Hebdomada dimidia bisariam sumitur.*—Sed quæres quomodo possint esse sexaginta novem hebdomadæ usque ad Christum ducem, per quod significatur adventus Christi, ejusque nativitas; et tamen quod mors ejus in septagesima hebdomada contingat, vel in dimidio illius; nullo enim modo hoc stare po-

test, nisi illa ultima hebdomada constet annis septuaginta. Dicendum est verbum illud, *usque ad Christum ducem*, non significare diem incarnationis, vel nativitatis Christi, sed tempus illud quo coepit hominibus manifestari, prædicare, docere, quod tempus a Christi baptismate inchoatum est, in quo testimonium accepit a Patre: *Hic est filius meus dilectus*; seu ab eo tempore quo coepit publica miracula edere in Cana Galileæ; post tres vero annos et tres menses mortem obiit, ut inferius in proprio loco ostendemus, ex Evangelio. Hoc ergo modo utraque illa particula, *usque ad Christum ducem*, et illa, *post sexaginta duas hebdomadas occidetur Christus*, intelligitur terminari et compleri in septagesima hebdomada; sed altera in principio ejus, altera in medio, vel una in medio, et altera in fine. Dupliciter enim potest intelligi verbum illud, quod postea subjecit Angelus, scilicet: *Confirmavit autem pactum multis hebdomada una, et in dimidio hebdomadis deficit hostia, et sacrificium*; significatum enim est his verbis, Christum in dimidio hebdomadæ, id est, in tempore trium vel quatuor annorum confirmaturum pactum suum, id est novum testamentum et legem; confirmaturum, inquam, miraculis, et tandem morte ipsa, per quam sacrificia et hostiæ legis veteris erant excludenda. Hæc itaque dimidia hebdomada dupliciter sumi potest, scilicet, vel ut sit prima dimidia pars septagesimæ hebdomadis, vel ut intelligatur esse posterior dimidia pars, ita ut ultima hebdomada in duas dimidiis partes dividatur, et in posterioribus tribus annis intelligatur futura confirmatione Evangelii per Christi prædicationem usque ad mortem ejus; et juxta priorem sensum hebdomadæ terminabantur aliquot annis post mortem Christi, juxta posteriorem vero in ipsa morte Christi; et uterque sensus est facilis et probabilis; et ille erit eligendus, cui ratio temporis melius accommodari poterit.

12. Solum videtur contra utrumque posse objici, quia simul Angelus prædictus, civitatem et sanctuarium dissipandum a populo, cum duce venturo, etc., quod non est impletum usque ad destructionem Titi et Vespasiani, quæ quadraginta annis post mortem Christi subsecuta fuit; non sunt ergo impletæ hebdomadæ, usque ad illud tempus, quæ fuit sententia Chrysostomi, Eusebii, Theodor., et aliorum, et est probabilis expositio; sequendo tamen eam quam inchoavimus, quæque

ut dixi, omnino rejicienda, si ad computacionem annorum usui esse posset; de quo jam breviter verbum unum subjiciendum est.

13. Monarchia Romanorum. — Monarchia Græcorum. — Monarchia Persarum. — Quarto igitur, ut tantam rei difficultatem aperiamus, nec enim valebimus satis expedire, advertendum est has septuaginta hebdomadas sine ulla controversia fuisse inchoatas durante Persarum sceptro, continuatas vero toto tempore monarchiae Græcorum, finitas tandem initio fere imperii Romanorum. Et de hac ultima monarchia constat, a principio ejus, usque ad Christi baptismum, quinquaginta novem annos interjectos, quadraginta quatuor imperii Augusti, quindecim Tiberii, quo anno teste Luca Christus est baptizatus. De imperio autem Græcorum, quod ab Alexandro, vel proxime post Alexandrum incepit, communior sententia est durasse trecentis duobus vel tribus annis; sub illis, comprehendingendo sex vel novem annos quibus Alexander vixit post comparatam monarchiam. Ita sumitur ex Euseb. in Chron.; Beda, lib. De Sex ætatibus, et aliis antiquis, quamvis a Joanne Annio, et posterioribus, qui illum sequuntur, longe aliter anni illius imperii numerentur. Sed illa historia Joannis Annii ex falsis auctoribus conficta est, et nullam jam habet auctoritatem. Unum vero est, quod hanc sententiam difficilem et suspectam reddit; supponunt enim, qui tot annos monarchiae Græcorum tribuunt, a principio ejus usque ad Hircanum, seu Joannem, Simonis filium, Judæorum Pontificem, pertransisse annos plus quam centum nonaginta quatuor, ut constat ex Eusebio, in Chronic., ubi mortem Alexandri Magni notat in initio Olympiadis centesimæ decimæ quartæ, Pontificatum autem Hircani in fine Olympiadis centesimæ sexagesimæ secundæ. At vero constat ex 4 lib. Mach., cap. ult., a primo anno imperii Græcorum usque ad Hircanum tantum fuisse centum septuaginta septem annos, eui Scripturæ major fides habenda est, quam omnibus Olympiadibus. Est ergo in eis notandus hic error, nam fere viginti annos addunt hoc loco imperio Græcorum, quod alio etiam modo ita declaratur. Nam juxta Eusebium ab Hircano usque ad initium monarchiae Augusti vix fluxerunt viginti quinque Olympiades, quæ vix efficiunt centum annos, qui additi supra centum septuaginta septem, efficiunt ducentos septuaginta septem. Ergo ad summum monarchia Græcorum tot annis duravit,

et non pluribus; imo, si exacte computentur initia et fines Olympiadum, invenientur pauciores. De monarchia denique Persarum quantum duraverit, incertissima res est; nam ex Scriptura sacra nihil habemus certi, et inter auctores tanta est dissensio, ut alii minus quam centum annos, alii quinquaginta superducentos illi tribuant. Inter quæ duo extrema, alii centum octoginta, vel centum nonaginta, alii ducentos annos et quindecim illi tribuant. Juxta Olympiades autem Euseb. duravit plus minusve ducentis trigesinta; nam cœpit tempore Cyri, cuius imperii initium assignatur anno primo Olympiadis quinquagesimæ quintæ, et finita est sub Dario, in fine Olympiadis centesimæ duodecima, quæ tamen assignatio supponit Cyrus post Babyloniam captam triginta annis regnavisse, quod a multis non sine causa in dubium revocatur. Nam, licet Cyrus triginta annis regnaverit, verisimile tamen est non omnes illos regnasse post captam Babyloniam. Atque adeo primum annum monarchiae ejus, de quo fit mentio Esdrae 4, non fuisse primum regni ejus, ut probabiliter etiam sumitur ex c. 4 Esdræ, et ex Joseph., lib. 11 Antiquitatum, c. 2 et 3; quod si hoc ita est, destruitur fundamentum illius computationis, et omnis assignatio Olympiadum, quæ per Eusebium fit, presertim in historia Persarum, suspecta redditur. Unde facile colligere licet in tanta historiarum incertitudine, quam sit difficile veram septuaginta hebdomadarum, et annorum ex quibus constant, computationem, illarum denique principium et finem invenire. Quod facilius intelligetur notando breviter quatuor vel quinque dicendi modos, qui verisimiliores censentur, multis aliis prætermisis.

14. Quidam igitur initium hebdomadarum sumunt a primo anno Cyri, a quo primum exit sermo de templo Jerosolymitano reædificando, sub quo intelligent etiam civitatem esse comprehensam; quia non erat templum futurum desertum, nec quinquaginta millia hominum qui ad illud ædificandum redibant, permanere poterant sine commoda habitatione: finem vero hebdomadarum faciunt in morte Christi Domini, vel paulo post illam. Juxta quam sententiam necessario dicendum est, regnum Persarum tantum durasse centum quinquaginta annos, paulo plus minusve. Nam si illis addamus ducentos octoginta annos imperii Græcorum, et Romanorum sexaginta, redduntur quater centum et nonaginta.

Hæc tamen opinio incertissima est, quia nullus auctor illum numerum annorum tribuit imperio Persarum.

15. Varii modi computandi hebdomadas. — Alii, cum Eusebio, initium sumunt ab anno secundo Darii Hyrcaspis, a quo, juxta multorum etiam sententiam, non fluxerunt ultra centum quinquaginta tres anni usque ad Alexandrum, a quo usque ad Hircanum sumuntur, ex 1 lib. Machabæor., c. ult., centum septuaginta septem anni; ab Hircano autem usque ad Christi mortem fluxerunt, juxta Eusebium, quadraginta Olympiades, nam Hircani Pontificatus cœpit Olympiade centesima sexagesima secunda; Christus vero in fine Olympiadis ducentesimæ secundæ mortuus est; fluxerunt ergo ab Hircano usque ad mortem Christi centum sexaginta anni, qui omnes efficiunt dictos quadragesimos nonaginta. Et hæc computatio videtur habere probabile fundamentum, quia partim in Scriptura, partim in receptis et probatis historiis fundatur, et textui Scripturæ facile accommodari potest; quia credibile est etiam tunc datum esse facultatem ædificandi civitatem, ut dictum est in priori sententia. Et hanc sententiam inter recentiores sequuntur Driedo, lib. 3 de Dogm., c. 5, p. 4; et Cornel. Jansenius, in c. 122 Concord. Quæ quidem, quod in omnibus stare non possit cum computationibus Eusebii, rejicienda non est. Solum potest obstare, vel quod ad sumendum initium hebdomadarum a tempore Darii non videtur haberi in Scriptura sufficiens fundamentum; vel quod in computatione annorum utitur variis opinionibus et chronologiis, aliquam partem temporis computando per Olympiades, aliquam vero juxta opinionem Joan. Annii, Joann. Lucid., et aliorum, quod et voluntarie et non satis constanter fieri videtur.

16. Aliorum igitur opinio est, sumendum esse initium hebdomadarum a vigesimo anno Artaxerxis Longimani, terminandas vero esse in morte Christi, vel paulo post, quæ fuit sententia Julii Africani, quem Beda et alii postea secuti sunt. Et cum verbis Scripturæ quadrat optime hæc sententia, sed in computatione annorum difficultates patitur. Nam, etiamsi numerentur tres monarchæ supradictæ juxta maximum numerum annorum qui illis tribui solent, non inveniuntur quadragesenti nonaginta anni a vigesimo anno Longimani usque ad mortem Christi, sed ad summum quadragesenti octoginta; nam centum et quindecim numerantur in monarchia

piadis, in qua passus est Christus, fuerunt centum sexaginta anni, qui omnes efficiunt quadragesima quadraginta annos, ex quibus sexaginta tres hebdomadae conficiuntur. Et ita juxta hanc computationem mors Christi accidit in hebdomada sexagesima tertia. Ita enim explicari potest verbum illud, et post sexaginta duas hebdomadas occidetur Christus. Deinde vero transactis aliis sex hebdomadibus, id est, post quadraginta duos annos dissipatum est sanctuarium, et civitas desolata ab exercitu et duce Romano, et ita in initio septuagesimæ hebdomadæ completa est tota prophetia, ut hac etiam ratione possint dici abbreviatae septuaginta hebdomadæ. Quæ expositio non est improbabilis, quanquam suis difficultatibus non caret; non enim facile accommodatur textui, et vix evitare potest quin una redundet hebdomada. Ut cumque tamen sit, in re tam difficiili satis fuerit dubitasse, nam quod ad nostram fidem attinet, satis exploratum est tempus hebdomadarum effluxisse, atque adeo Danielis prophetiam impletam esse, quanquam propter humanæ historiæ incertitudinem, initium et finem eorum exacte explicare non possumus.

SECTIO III.

Tertium testimonium, ex Aggæi 2: Adhuc unum modicum, etc.

1. *Messias cunctis gentibus desideratus.* — Tertium testimonium ad hanc veritatem confirmandam sumitur ex verbis Aggæi 2: *Hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc unum modicum est, et ego commovebo cælum, et terram, et mare, et aridam. Et movebo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gentibus, et implebo domum istam gloria.* Dicit Dominus exercituum: *Meum est aurum, meum est argentum; dicit Dominus exercituum: Magna erit gloria domus istius novissimæ, plusquam prima;* dicit Dominus exercituum: *Et in loco isto dabo pacem.* In quo testimonio primum omnium statuendum est, sermonem esse et promissionem de adventu Messiae, qui merito dicitur desideratus cunctis gentibus, utpote cunctis ipse salus et redemptio liberalissime futurus. Dices: potius dicendus esset desideratus cunctis Judæis. Gentes enim quibus non affulserat fidei lumen, quo pacto possent illum desiderare? Propter quod Augustinus, 18 de Civit., c. 35, dicit hanc particulam hujus prophetæ non esse implendam usque ad secundum adventum Christi. Sed non quadrat ex-

positio cum tota prophetia, nisi de primo adventu intelligatur, ut statim dicemus. Respondeatur ergo Christum Dominum merito potuisse a Prophetæ vocari cunctis gentibus desideratum, etiam ante primum adventum; vel quia semper inter gentes fuerunt aliqui, qui Christi fidem, spem et desiderium habuerunt; vel certe quia, quamvis gentes, quæ Christum ignorabant, non desiderarent illum appetitu elicto, tamen maxime indigebant adventu ejus; et ideo maxime illis erat desiderabilis; et quod hujusmodi est, solet etiam desideratum appellari, velut ipso pondere naturæ. Nam sicut terra arida dicitur desiderare pluviam, ita arentia corda Gentilium possunt dici desiderasse Redemptorem. Vel denique, quod mihi maxime probatur, Prophetæ ad indicandam certitudinem solent futura ut præterita dicere. Quia ergo Christus amandus et desiderandus erat a gentibus, ideo illum vocat Aggæus desideratum cunctis gentibus, aliquid ad id Gen. 49: *Et ipse erit expectatio gentium.*

2. *Varia lectio loci Aggæi.* — Non nihil vero obscuritatis intulit translatio Septuaginta interpretum qui non verterunt, *veniet desideratus cunctis gentibus; sed, venient electa omnium gentium.* Unde Hebræi exponunt solum ibi prædicti multos gentilium venturos fuisse ad videndum templum illud, et offerendum Deo optima et pretiosa dona. Sed imprimis rei eventus probavit hoc esse falsum; nullæ enim gentes templum illud adierunt causa pietatis, ut illud admirarentur seu venerarentur, sed potius ad spoliandum et depeculandum illud. Hoc enim saepius fecisse legimus, donec illud funditus eversum est. Solum Magnum Alexandrum in eo legimus hostias immolasse. Sed ut bene Augustinus, 18 de Civitate, cap. quadragesimo quinto, non vera pietate, sed impia vanitate id fecit, Deum Israel cum suis aliis falsis colendum putans. Neque in eum locum venit honoris causa, sed ut civitatem subjugaret; quia vero non sunt ausi ei resistere, ideo placatum facillime subditi receperunt. Deinde hebraica veritas habet ut nostra vulgata, *Veniet desiderium cunctarum gentium;* et alii legunt in plurali, *venient, et in singulari, desiderium,* quo dicunt significatam esse unitatem personæ Christi cum pluralitate naturarum; sicut et contrario, cum Genes. 1 dicitur, *creavit Elohîm,* significatur trinitas personarum in unitate naturæ. Lectio vero Septuaginta interpretum facile eundem sensum reddere po-

test, sive ipsem Christus dicatur *elecia seu desiderabilia omnium gentium,* quia omnia bona illis attulit; sive gentes ipsæ venturæ dicantur ad Christum, ita ut adventus Messiae in suo effectu, scilicet, conversione gentium, prædictus sit. Denique etiam antiquos Hebræos locum hunc de adventu Messiae intellexisse, testis est Galat., lib. 4, cap. 9.

3. Hoc ergo posito, quod promissio hoc loco facta jam sit impleta, colligunt imprimis multi ex verbo illo, *Adhuc unum modicum est;* cum enim jam sint transacta duo millia annorum, postquam Aggæus ista prædicta, nisi impleta essent, modicum tempus dici non posset. Sed argumentum hoc videri potest minus efficax, tum quia propheticō more etiam longissimum tempus dici solet in sacra Scriptura modicum, scilicet, ad æternitatem comparatum. Sic enim Paulus, ad Hebr. 10, *totum tempus usque ad diem judicii futurum, modicum vocavit.* Et Petrus, 2 Canonica, c. 3, mille annos dicit apud Deum esse sicut diem unum. Tum etiam quia Paulus, ad Hebr. 12, hunc locum tractans, non legit, *adhuc modicum, sed, adhuc semel,* et in ea, *adhuc semel,* vim sui argumenti constituit, ex ea colligens legem gratiæ esse postremam, Mosaica illa pereunte. Eamdem lectionem habent Septuaginta interpretes. Et vox hebreæ utramque permittit; Prophetaque ipse utrumque fortasse significare voluit, scilicet, et semel, et cito, id, quod prædictum, fuisse futurum. Quocirca, licet argumentum illud fundatum in sola illa dictione *modicum,* non omnino cogat, tamen, considerata circumstantia temporis, et occasione qua dicta fuit hæc prophetia, satis verisimile est Messiae adventum fuisse ibi prædictum ut jam proxime instantem. Agebat enim ibi Prophetæ de consolando ac erigendo Judæis, qui in secundo templo exædificando laborabant; erant enim tristes, dejectique animis, eo quod templum illud humilius videretur esse quam primum. Ut igitur eos alacres et promptos ad opus redideret, bonum nuntium afferat Prophetæ de adventu Messiae, quod non multum distaret, qui præsentia sua templum illud honoraturus esset, et gloria repleturus; ad hoc enim propositum, sermonem ibi interposuit de Messiae adventu. Et hoc est quod maxime urget in hoc testimonio; prædictitur enim ibi Messiam ingressurum templum illud, idque præsentia sua majori gloria nobilitatum, quam primum templum unquam nobilitatum est; constat ergo et Messiam venisse, et templum il-

lud ingressum esse; alias prophetia hæc non posset impleri, templo jam funditus everso.

4. *Impletur prophetia Aggæi, quando Christus offertur in templo.* — Et cum hoc testimonio consonat illud Malach. 3: *Et statim veniet ad templum sanctum suum Dominator, quem vos queritis; et Angelus testamenti, quem vos vultis.* Consonant etiam sequentia verba ipsius Aggæi: *Et implebo domum istam gloriam.* Primum enim templum fuisse dicitur impletum gloria Domini, cum nebula, quæ Deum significabat, intra ipsum apparuit, 3 Reg. 8; gloria autem hujus posterioris templi tanto major futura dicitur, quanto veritas umbram antecellit; hoc est, quantum Deus ipse induitus carne nebula ipsum significantem gloria superat et majestate. Unde nos impletum hoc esse existimamus, cum Christus infans in templo oblatus est; quo tempore domus illa vera Domini gloria cumulata est, atque, si ita interpretari licet, pax hominibus annuntiata est, dicente Simeone: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace:* sic enim exponunt locum hunc Hieron., Rupert., Lyra, et fere cæteri expositores, et Galat., Burgens., et alii recentiores qui contra Judæos scribunt. Judæi vero nullam rationem invenire possunt, ut declarent quo pacto prophetia hæc in templo illo fuerit impleta.

5. Verum est aliquos ex Patribus interdum hunc locum exponere de templo spirituali Ecclesiæ, ut videre est in Augustino et Hieronymo supra, et Ambrosio, lib. 3, epist. 12, ut sensus sit, hoc templum Ecclesiæ nostræ futurum gloriosius templo Synagogæ; qui sensus est optimus, sed spiritualis; non enim negari potest quin ad litteram Prophetæ loquatur de templo illo materiali, ad quod aedicandum Judæos excitabat, quodque oculis videbat suis, et verbis designabat: *Quis (inquens) in vobis est derelictus, qui vidit dominum istam in gloria sua prima? et quid vos videtis hanc nunc?* Et de eadem domo postea concludit: *Veniet desideratus cunctis gentibus, et implebo dominum istam gloriam.*

6. *Prophetia est de primo adventu Christi.* — Sed supersunt explicanda duo, quæ vim hujus testimonii enervare possunt. Primum est verbum illud: *Adhuc movebo cælum et terram, mare et aridam, et movebo omnes gentes;* hæc enim non videntur impleta in priori Christi adventu. Propter quod nonnulli, etiam ex Catholicis, hoc testimonium referunt ad secundum Christi adventum, quando cœli et